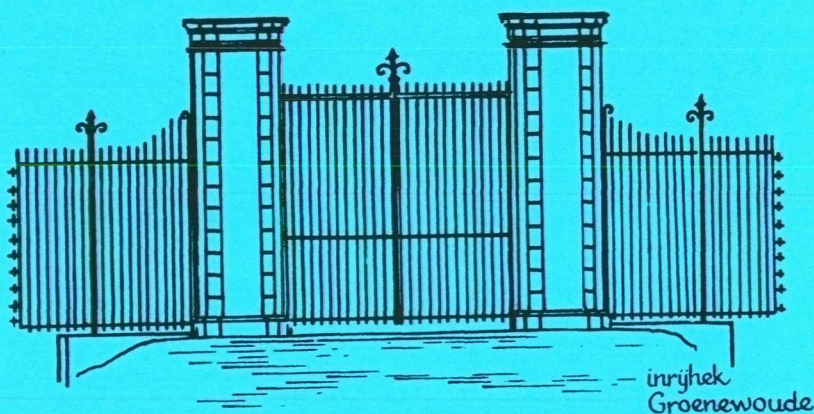

Mededelingenblad

Stichting Oud Woudenberg

Redactie: G.D. Marringa (coördinator)
W. Berentsen
G. Gerritsen
P.R. Haring
A.F.M. Reichgelt
H. Schouten
Th. van Straalen

Redactie-adres:

Tromplaan 15, 3931 AG Woudenberg, tel. (033) - 2862328.

De Stichting Oud Woudenberg, opgericht 15 december 1955, stelt zich ten doel:

1. Het verzamelen en tentoonstellen van voorwerpen van oudheidkundige aard betrekking hebbende op of gevonden in de gemeente Woudenberg en omgeving.
 2. Het verhogen van de kennis van de geschiedenis van de gemeente Woudenberg.
 3. Het naspeuren van de zeden en gewoonten in de gemeente Woudenberg in het verleden en heden.
-

Secretariaat: P.D. de Kruif, Pr. Hendrikstraat 16,
3931 BA Woudenberg.
tel.: (033) - 2862675.

Donatie minimaal f 15,00 per jaar.

Aanmelding als donateur graag bij de secretaris van de stichting.
Postgironummer 2057783.

Rekeningnummer Rabobank Woudenberg 3724.34.401.

De Oudheidkamer aan de Schans nr. 20 is geopend op iedere tweede vrijdag van de maand van 19.00 tot 20.30 uur.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande toestemming van de uitgeefster.

ISSN: 0927 - 9792

INHOUD

Donateursavond over "De Nederlandse tegel"	pag. 889
Bestuursmededelingen	pag. 890
Klapperman over '100 jaar Fidelio'	pag. 891
Archeologie	pag. 892
'Uit oude kranten'	pag. 893

DONATEURSAVOND OVER "DE NEDERLANDSE TEGEL"

Hierbij nodigen wij u uit tot het bijwonen van een donateursavond, welke zal worden gehouden op donderdag 15 april a.s. 's avonds om 20.00 uur in Cultureel Centrum 'De Camp', De Bosrand 15 in Woudenberg.

De heer A.W.A. Hulsebos uit Hoevelaken geeft een lezing met dia's over 'de Nederlandse tegel'. De heer en mevrouw Hulsebos verzamelen al ruim 30 jaar Nederlandse tegels. De laatste 15 jaar hebben ze zich speciaal toegelegd op het verzamelen en bestuderen van 'bijbelse tegels' en enkele tableaux.

Voor de pauze zult u via dia's kennis maken met o.a. het fabricageproces, de geschiedenis, de variaties van hoekvullingen en het gebruik van 'sponsen', door de eeuwen heen. Na de pauze ziet u een fraaie serie dia's over bijbelse tegels en tableaux.

De heer Hulsebos is een vlotte spreker, zodat het een interessante avond belooft te worden.

BESTUURSMEEDEDELINGEN

In de vergadering van het Stichtingsbestuur van 2 februari j.l. is ondermeer aan de orde geweest de vervulling van de vacature, die was ontstaan door het zo plotseling overlijden van de ons zo trouwe en hoog gewaardeerde Martien Hendrikse.

Omdat Martien binnen het bestuur vele werkzaamheden vervulde, heeft het bestuur bij de voorziening in deze vacature gezocht naar iemand die ook de nodige tijd voor Oud Woudenberg beschikbaar zou kunnen en willen stellen.

Het bestuur heeft hiertoe bereid gevonden dhr. C.Ph. Roodnat, die vele jaren als bouwkundige werkzaam is geweest bij de INBO ter plaatse.

De officiële benoeming van de heer Roodnat heeft plaatsgevonden in de vergadering van 2 februari j.l.. De heer Roodnat zal zich met name bezig gaan houden met werkzaamheden in de Oudkeidkamer en is als zodanig benoemd tot lid van de gelijknamige werkgroep. Gelijktijdig is de taakverdeling van deze werkgroep besproken, waarbij de leiding van deze werkgroep voortaan in handen zal zijn van de heer van Straalen, die vanaf 1 maart j.l. over meer "vrije tijd" kan beschikken, waarvan wij graag een graantje mee pikken.

De werkgroep Oudheidkamer is nu als volgt samengesteld:

Th. van Straalen (algehele leiding)
Mevr. J.H. Blokhuis
C.Ph. Roodnat
H. Schouten
W. v.d. Wiel.

Wij hopen dat de heer Roodnat zich spoedig in het bestuur zal thuisvinden en dat hij veel vruchtbaar werk voor onze Stichting zal kunnen verrichten.

Wij willen hierbij nog mededelen dat de ruimte die wij er in het gebouw Schans 20 bij hebben gekregen t.g.v. het vertrek van "De Speelbal" inmiddels is ingericht, waardoor er wat meer ruimte in het expositiegedeelte is ontstaan.

Ons streven is om regelmatig een nieuwe expositie in die ruimte in te richten.

Wij vertrouwen u met deze bestuursmededelingen van dienst te zijn geweest.

1895 - 1995 100 JAAR FIDELIO

In 1995 bestond het Harmoniegezelschap Fidelio 100 jaar. Het gehele jaar is daaraan op verschillende tijdstippen aandacht besteed.

In 1994 is de gedachte gerezen om de geschiedenis van Fidelio te beschrijven en daarvan een klapperman uit te geven. Na vier jaar van voorbereiding, wordt deze klapperman nu aan onze donateurs toegezonden. De klapperman is geschreven door het Fideliolid T.H. Fitski, in nauwe samenwerking met het lid van de werkgroep Publiciteit van onze stichting, G.D. Marringa.

De inhoud van deze klapperman geeft een goed overzicht van het 'reilen en zeilen' van Fidelio vanaf 1895. Vooral de jaren voor de Tweede Wereldoorlog 1940-1945 zijn interessant omdat velen van ons deze periode niet of niet bewust hebben meegemaakt.

De periode na 1945 is zeker niet minder interessant omdat Fidelio opnieuw leven in moest worden geblazen, letterlijk en figuurlijk. Noemenswaard is vooral de periode Pronk, die als dirigent Fidelio in een bloeiperiode heeft gebracht. De resultaten kunnen we regelmatig via concerten beluisteren. De oprichters in 1895 hebben zeker niet kunnen bevroeden dat het 100 jaar later met Fidelio zo goed zou gaan.

Ik wil niet nalaten mijn hartelijke dank te betuigen aan de heer Fitski voor de goede contacten en de prima samenwerking om te komen tot

deze geschiedschrijving. Fidelio mag er zeker een beetje trots op zijn dat één van zijn leden de moeite heeft willen nemen heel veel tijd aan deze geschiedschrijving te besteden.

Heel veel leesplezier met deze klapperman toegewenst.

G.D. Marringa, coördinator van de werkgroep Publiciteit van de Stichting Oud Woudenberg.

ARCHEOLOGIE (OUDHEIDKUNDE)

Deze keer een korte impressie over de Midden Steentijd, het Mesolithicum van 8000 - 5300 voor de Christelijke jaartelling. Na de laatste ijstijd, het Weichseliën (75.000 - 10.000 voor Chr.) brak een geleidelijk warmer wordende periode aan. Vanaf ongeveer 8.000 jaar geleden trokken weer mensen Utrecht binnen. De wat hoger gelegen Heuvelrug, de opgestoven dekzandkoppen in de Gelderse Vallei en delen van het oostelijk veengebied, waren plaatsen waar in die periode activiteiten ontplooid werden. Het waren rondtrekkende mensengroepen die in heel eenvoudige onderkomens hier gedurende een korte periode verbleven.

Kenmerkend voor de Midden Steentijd is het voorkomen van kleine vuurstenen werktuigjes, gemaakt van lokaal verzamelde vuursteen. Een aantal plaatsen waar de vuursteen is bewerkt, kon worden teruggevonden zoals in het stroomgebied van de Eem, op dekzandruggen en op de Heuvelrug bij Soestduinen. De voedselhuishouding leek nog veel op die van de Oude Steentijd, behalve de flora en fauna, die wezenlijk verschilden.

De volgende keer een korte impressie over de Nieuwe Steentijd.

(Bron: Archeologie Kroniek provincie Utrecht 1992 - 1993)

UIT OUDE KRANTEN

De naam 'Den Treek'

In het archief van 'Oud Woudenberg' bevinden zich veel krantenartikelen die op Woudenberg en omstreken betrekking hebben. De redactie dook hier eens in en selecteerde een aantal artikelen die de moeite waard zijn om weer eens voor het voetlicht te halen.

Het eerste artikel dat aan de orde komt, dateert van vrijdag 3 augustus 1962. "Den Treek", waar komt die naam eigenlijk vandaan? luidt de kop. Het artikel is geschreven naar aanleiding van een verhandeling in het maandblad van Oud-Utrecht.

Er blijken twee verklaringen voor het ontstaan van deze naam de ronde te doen. De eerste is dat men er een eiknaam in zag. Uit Ter-Eke zou het woord Treek en later De Treek gegroeid zijn.

Jhr. W.H. de Beaufort houdt er echter een andere mening op na, zo blijkt uit het artikel. De Beaufort geeft toe dat de omgeving een typisch eikenland is en dat de buurtschap Ekeris onder Woudenberg ook in die richting wijst. Ook beaamt hij dat de 209-jarige Treekereik, nabij het landhuis en met een omvang van ruim vier meter, een prachtig bewijs zou leveren evenals het akkermaalshout dat daar vroeger geëkt werd om er de loobast of 'eek' van te winnen.

Uit de historische ontwikkelingen van de streek leidt De Beaufort echter een andere opvatting af. Den Treek behoorde indertijd tot de 26 hoeven die de mark van de Leusderberg uitmaakten. In de oude stukken staat 'vijfviertel hoeve ofte den Treek mette Paardecamp'. Dit laatste wijst er mede op dat hier de brink van de mark, waar de paarden geweid werden, te vinden was. Het geheel lag aan de oude Vieweg, die uit de Gelderse Vallei langs de beek omhoog voerde en sporen trok door het huidige Treekerbos, dat destijds één groot heidegebied was. Nog altijd herinneren boswegen aan die 'koesporen' en 'schapendrift'. Die sporen leidden naar de heide waar het vee verzameld werd als in de waterrijke Vallei de beweiding onmogelijk was geworden. Jaarlijks was er dus een grote trek van vee langs de Vieweg en zijn zijsporen naar de Leusderberg.

Het is bekend, zo gaat jhr. De Beaufort verder, dat de Gelderse Vallei in de oudste oorkonden slechts twee doorwaadbare plaatsen kende: Bachevoorde, het tegenwoordige Bavoort en Ruvoorde, dat men bij Maarsbergen vermoedde. In een oorkonde van 1334 wordt gesproken van een hoeve Wilsland tussen Bachevoorde en 'de Treke aan de Becke'. Uit die relatie mag men concluderen dat hier toen reeds een derde doorwaadbare plaats was. Medio 1500 wordt in rekeningen de vijfviendeels hoeve met de paardecampe 'den Treck' genoemd, een naamgeving waarop reeds door de bekende pastoor Van Rootselaar in zijn historische sprokkelingen in de Amersfoortse Courant van 1880 gewezen werd. Deze Van Rootselaar correspondeerde met de toenmalige bewoner van Den Treek, mr. W.H. de Beaufort, en was ook de mening toegedaan dat de naam Treek als Treck geschreven van trajectum viel af te leiden (evenals de uitgang -trecht) en dus op een doorwaadbare plaats in de beek zou duiden.

Verder is opmerkelijk dat de bewoners van de vijfviendeels hoeve geleidelijk 'van den Treec' als nadere aanduiding bij hun naam voegden, waardoor het tot familienaam werd. Zo leest men in 1700 van een Johan van den Treec, med. doctor en van Leendert Janz. van den Treec, zijn grootvader.

Als toen de naam 'ter Eke' bekend en gebruikelijk was geweest, dan zou volgens jhr. De Beaufort zeer waarschijnlijk ter Eke als familienaam zijn opgedoken.

En dan is er nog het lidwoord 'den' dat de eeuwen door voorkomt en sterk als een derde naamval aandoet: 'aan den Treck'. Waar de veertiende eeuw, zoals we zagen, reeds de Treke aan de Beke kent, kwam hier jaarlijks 'de grote trek' van het vee langs. Zoals later de Transvaalse boer die trek ook kende, maar dan op grotere schaal en niet om water te ontvluchten maar om het te zoeken voor zijn vee.